

S A M S U N R A P O R U *
(BELGE — 1898)

Yazan : H. De **CORTANZE**

Çevirenler : **Prof. Dr. Bayram KODAMAN****, **Okt. Muzaffer DURMUŞ****

KONFEKSİYON ELBİSELER (HAZIR GİYİM)

Yaklaşık on yıldan beri, halkın büyük bir kısmının avrupâî giyinmeye başlamasıyla birlikte, Samsun'da konfeksiyon elbise tüketimi önemli bir şekilde artmıştır.

En kaliteli konfeksiyonlar İstanbul'dan geliyor. Büyük ticarethâneler, bu kaliteli mallar yanında, aynı zamanda ellerindeki ucuz ve modası geçmiş malları da Samsun'a gönderiyorlar.

En çok giyilen mahallî elbiseler bölgede üretiliyor. 60 kadar yerli terzi oldukça ucuz bir ücretle bu işle meşgul olmaktadır. Yevmiye 6 ile 10 kuruş arasında değişmektedir.

El emeği çok ucuz olduğundan dolayı bayanlar için konfeksiyon ithâl edilmemekte, çocuklar için ise çok az miktarda yapılmaktadır.

Son beş yıl içinde İstanbul'dan gönderilen konfeksiyon giyeceklerin yıllık ortalama değeri 10.000 veya 11.000 franka ulaşmaktadır. Oysa, 1800-1890 yılları arasında bu rakam 80.000 franka kadar yükseliyordu. Bu durum,

(*) Bulletin Mensuelle de La Chambre de Commerce Française, Istanbul, Galata-Perçembé-Bazar (l'imprimerie française), 1898, XI, No : 131 (28.2. 1898). Bu makale bu bültenin 103-125. sayfaları arasında «Lettre de Samsoun» (Samsun Mektubu) adı ile yer alan ve yazarın 23 Şubat 1898 tarihinde Samsun'dan Paris'e yolladığı yazının tercümesidir. Yazar Samsun'daki Fransız ticaret temsilcisi (Agent consulaire de France) olan Mr. de CORTANZE'dir.

(**) Ondokuz Mayıs Üniv. Eğitim Fakültesi Tarih Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

(***) Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fransızca Okutmanı.

o yıllarda terzi sayısının azlığından ve netice itibarıyla el emeğinin çok pahalı olmasından ileri geliyordu.

Bölgede, 50 veya 60.000 franklık konfeksiyon imalatı gerçekleştirilmektedir.

Bazı şahısların, Printemps, Saint-Denis, Tapis-Rouge, Bon-Marché gibi Paris'in büyük mağazalarından her yıl getirttikleri 15 veya 18.000 frank tutarındaki konfeksiyon hariç, Fransa'nın ticaretin bu dalında önemli bir payı yoktur.

1897 Yılı, Ticaret ve Denizcilik Raporunun Sureti

Yarım ay şeklinde ve çok açık bir liman olan Samsun Limanı, tehlikeli kuzey-batı rüzgârlarına karşı çok korumasızdır.

Bu rüzgârlar esince, bütün işler felce uğrar. Deniz çok çalkantılı olduğu için, gemiler selâmeti Sinop yahut Vona körfezlerine sığınmakta bulurlar. Posta hizmetleri ve gemiler ile kara arasındaki tüm bağlantılar kesilir. Bu ise özellikle limanın çok sığ olmasından kaynaklanmaktadır. Kıyıda iki mil uzaklıkta bile, en derin yer sekiz metreyi geçmez.

Liman komutanı bir deniz yüzbaşısıdır. Geçen yıl Şubat ayındakine benzer herhangi bir batma olayına karşı, elinde gerekli evsafa kurtarma mavnaları olmadığı halde, tüm sorumluluk ve inisiyatif onun elindedir.

Liman polisi, Dahiliye Nezareti'ne bağlı olup, görevi, gemilere pasaportsuz binen ve inen yolcuları kontrolden ibarettir.

Limanımıza birçok posta ve yolcu gemisi düzenli olarak sefer yapmaktadır. Samsun'da temsil edilen 8 buharlı gemi şirketi vardır : Les Messageries Maritimes (Fransa), La Compagnie N. Paquet (Fransa), Le Lloyd Autrichien (Avusturya), La Compagnie Russe de Navigation à Vapeur (Rusya), La Compagnie Ottomane Mahsoussé (Osmanlı), La Compagnie Ottomane Courdji (Osmanlı), La Compagnie Panhellénique (Yunanistan) ve La Compagnie Italienne Florio-Rubattino (İtalya).

Messageries Maritimes, Paquet, Panhellénique ve Rubattino şirketlerinin gemileri, her onbeş günde bir, diğerleri haftada bir sefer yaparlar.

Toplam 624.524 tonaj kapasiteli bu şirketlerin 566 adet buharlı gemisi geçen yıl limanımıza gelmiştir.

Bu gemiler limanımıza geliş ve dönüşlerinde, genellikle gün doğarken uğramaktadırlar. Geliřlerinde limanda birkaç saat kalan gemiler, dönüşlerinde bir tam gün kalırlar.

Limanımıza düzensiz sefer sayısı azdır. Bunlardan, toplam 12.140 tonilâto kapasiteli 10 İngiliz gemisiyle 2.354 tonilâtoluk iki Alman gemisini sayabiliriz.

Yelkenli trafiği çok az olup, her yıl azalma eğilimindedir. Bu yıl içinde limana uğrayan yelkenliler şöyledir : 485 tonilâto kapasiteli 1 Yunan gemisi, 764 tonilâto kapasiteli 10 Ruř gemisi, 820 tonilâto kapasiteli 12 Osmanlı gemisi ve nihayet toplam 14.324 tonilâto kapasiteye sahip 6 ile 7 tonluk 2.045 adet küçük kıyı gemisi.

Limanımızın ticarî önemini gösteren rakamlar aşağıdadır :

Gemi Cinsi	Sayısı	Toplam Kapasitesi
Buharlı	578	669.045 tonilâto
Yelkenli	23	2.069 »
Toplam	601	671.084 »

Yukarıdaki gemiler, 24.320 ton ithal ve 68.800 ton ihraç malı taşımıştır.

Fransız gemileri tonaj ve ihracat taşımacılığı kapasitesi yönünden ikinci sırayı alırken, maalesef ithalatta beşinci sırayı alabilmektedir. Bunlardan Messageries Maritimes şirketinin, yirmiyedi seferde 855 ton ithal ve 8.529 ton ihraç malı, 34 sefer yapan Paquet şirketinin gemileri 1.710 ton ithal, 6.766 ton ihraç malı taşıyabilmışlerdir.

Milletimiz adına bu iki şirketin yeterli ve memnuniyet verici olduğunu söyleyebiliriz. Ancak üzücü olan tek nokta, bu gemilerin güzergâhlarını, limanımıza uğramalarını daha çok seyrekleştirecek bir şekilde düzenlemeleri ve 24 saati pek geçmeyen aralıklarla limanda kalmalarıdır.

Askerler hariç, bu yıl toplam yolcu taşımacılığımız, gelişlerde 15.484, gidişlerde ise 17.301'e ulaşmıştır.

Birkaç yıl önce 180 metre uzunluğunda bir yolcu vapuru iskelesi inşa edildi. İskele iyi yapılmıştı, fakat iyi bakılmadığı için yakında kullanılamaz hale geleceği kesindir. Herşeye rağmen, her yolcudan bir kuruş, yüz kiloluk her kolden de 1/4 kuruş alındığı dikkate alınır, hiç de küçümsenemeyecek kadar gelir getirmektedir.

Bu yıl, gemide çalışan gündelikçi işçi sayısı azdır ve ücretleri de biraz fazladır. Meselâ, yarım gün için 10 kuruş, tam gün için 12, sabahtan gece yarısına kadar 20, yirmi dört saat için ise 25 kuruştur. Bu ücretler kesin olmamakla birlikte pek fazla da değişmemektedir.

Limanımızda, yükleme ve boşaltma işlerinde kullanılan, tahminen 92 adet mavnâ vardır. Bunlardan en az 65 tanesi daima kullanılabilir durumdadır. Ancak, bu kabarık sayıya rağmen, yükleme ve boşaltma işleri gereği gibi kolay yapılamamaktadır. Bunun sebebi, lonca (korporasyon) halinde teşkilâtlanan mavnacıların kendilerine uygun durumlarda çalışmalarını; işi başkasının alamayacağından emin oldukları için; hava biraz bozuk olsa, biraz sıcak ya da soğuk, gemi biraz açıkta demir atmışsa, yahutta taşınacak mal işlerine gelmiyorsa, —tuğla ve kiremit gibi— onları ikna etmek oldukça zorlaşmaktadır. Neticede pazarlık yapılmakta ve tarife üzerinde bir fiatla anlaşmağa varılmaktadır. Üstelik de normal tarife, 100 kiloluk bir koli için 1,5 kuruş gibi oldukça yükek bir rakamdır.

Sonuç olarak, Samsun limanı, her zaman yüklemeye hazır bol miktarda mal bulunan, önemli bir liman ve ticaret merkezidir.

Şu halde, ticaretimize ve armatörlerimize her türlü imkân ve menfaati sağlamak için ne lâzımdır? Bir büyük liman ve rıhtımlar mı yaptırmalıyız? Yukarıda verilen rakamlar, bu düşüncemizin ne kadar haklı ve gerçekçi olduğunu ispatlamaktadır.

Eğer arzu ve ümid edildiği gibi, bu işler bir Fransız şirketi tarafından yapılırsa oldukça zayıf olan ithalatımız eski gücüne tekrar erişecektir. Bu ise liman ve rıhtım malzemelerinin nakliyatı sayesinde gerçekleşecektir.

Nereden bakılırsa bakılsın, pazarımız normal durumunu yeniden kazanmıştır. Gerçi 1890-1892 yıllarının o yoğun iş hacmi yoktur ama, bu yeni bir mutlu dönemin emin bir başlangıcıdır.

1893, 1894 ve 1895 yıllarında tarımdaki kötü rekolte ve 1896 yılındaki İstanbul'daki borsa oyunları ülkeyi tamamen mağdur etmiştir. Ancak 1896 ve 1897 yıllarının bol mahsulü, çok yakında bütün yaraları saracaktır.

Refahtaki bu gecikme ülkeyi tanıyanlarca bilinmekte ve beklenmekteydi. Bu şarkın bilinen bir özelliğidir. Geçmişteki tecrübeler, benzer kıtlık dönemlerinin altı yılı geçmediğini göstermektedir.

Toprakları olağanüstü verimli, her türlü ziraata uygun ve ılıman bir iklime sahip bu bölgede; bir veya iki olumlu hasat en kötü kıtlıkları dahi yok etmeğe yeter de artar bile.

Bu bölgenin zenginliğinin baş düşmanları, topraklarını işlemek veya tabiata yardım etmek için hiçbir çaba göstermeyen, bizzat bölgenin kendi insanlarıdır. Buna özel teşebbüsün her türlü hareketini engelleyen yönetimi de eklemek yerinde olur.

Son hasat döneminde, buğday rekoltesi 60.000.000 kilogram ile ortalamanın üzerinde, mısır ve kuru sebze rekoltesi 10.000.000 kilogram ile ortalamanın altındadır. Yulaf rekoltesi ise sadece 7.000.000 kilogramdır.

Şüphesiz bu rekolte önemli olmakla birlikte, eğer ekilebilir toprakların hepsi değerlendirilebilseydi ve çok ucuz olan (günde 2 ile 6 kuruş) elemeği yerine, tarım için zaruri olan basit modern âletler kullanılabilseydi, çok daha fazla olabilirdi.

I T H A L A T

Bu yıl ithalât hareketi önemli bir boyuta ulaştı. Limanımıza toplam 12.472.000 frank tutarında 17.812.300 kilogramlık mal ithâl edilmiştir. Geçen yıl bu rakamların 8.550.000 frank ve 13.980.000 kilogram olduğuna dikkat edilirse, arasındaki büyük fark görülür.

Bu, aynı zamanda, iki yıldır krediyi kesen Avrupalı tüccarlara krediyi tekrar açma güveni verdiren, iş hacmini eski gücüne kavuşturan, yeni bir barış ve düzen devrine geri dönüş anlamına geliyordu.

Aşağıda bu ithalâtın gerçekleştirildiği ülkeler ve ithalâtteki payları görülmektedir.

Ülke Adı	Malın Miktarı (Kg.)	Değeri (Frank)
Fransa	569.800	560.100
İngiltere	3.305.300	3.759.400
Avusturya	3.022.100	1.984.500
İtalya	218.000	420.500
Rusya	3.267.800	669.500
Türkiye	7.087.400	4.947.200
Diğer ülkeler	341.900	100.800

Bu ithalâta ilerleme gösteren ülkeler şunlardır :

Ülke Adı	Malın Miktarı (Kg.)	Değeri (Frank)
Avusturya	576.100	454.500
Fransa	115.300	212.200
İtalya	184.300	356.400
Rusya	894.700	219.200
Türkiye	1.894.900	2.955.400

Gerileme gösteren ülkeler :

İngiltere	234.000 Frank
Yunanistan	40.000 »

Fransa ithalâta geçen yıl 212.200 franklık artış sağlamasına rağmen bu yıl henüz büyük bir ilerleme kaydedememiştir.

En çok ilerleme kaydedilen ürünler şunlardır :

Cinsi	Kg.	Frank
Kahve	96.000	165.000
Deri	10.200	29.000
Kumaş	2.000	5.000
Kâğıt	6.800	6.800

Özellikle diğer ülkelerinkiyle kıyaslandığında ve bazı ürünlerdeki azalma gözönüne alındığı zaman, diğer ürünlerde görülen artıştan çok memnun olduğumuzu söyleyemeyiz. Bu ticaretteki payımız, gerçekten azalmıştır. Bu duruma çare bulmak için daima işaret edilen birçok çözüm yollarından bazılarının en kısa zamanda uygulamaya konulması gerekmektedir. Şayet bu gerileme devam ederse, şarktaki ticaretimiz tamamen yok olacaktır.

İ H R A C A T

Bu yıl, son hasat dönemindeki rekolte artışının tabii bir sonucu olarak, ihracatta çok önemli bir artış olmuştur. Çünkü, burada Avrupa tüccarlarının aksine hiçbir tüccarın fazla mal depolamak gibi bir alışkanlığı yoktur. İki hasat arasında herşey ya tamamen tüketilmekte, ya da tamamen ihraç edilmektedir.

İhraç mallarıyla ilgili olarak dikkate değer hiçbir gelişme yoktur. İhracatta meydana gelen ticarî hareketlilikler rekolteadaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Limanımızdan, toplam 20.493.500 frank tutarında, 69.296.400 kg. mal ihracatı gerçekleştirilmiştir.

İhracat Yapılan Ülke	Değeri (Frank)	Miktarı (Kg.)
Fransa	3.378.260	8.523.000
Almanya	346.500	793.-00
İngiltere	1.530.200	9.732.000
Avusturya	1.114.900	917.400
Mısır	3.103.200	10.429.000
Rusya	125.000	220.000
Türkiye	10.545.200	38.472.500

İhracatta artış görülen ülkeler :

Fransa	1.160.200	2.405.600
İngiltere	463.300	254.000
Mısır	507.300	6.199.800
Türkiye	2.088.600	21.405.400

İhracatta azalma görülen ülkeler :

Hollanda	45.000	78.500
İtalya	30.300	90.300
Rusya	68.500	53.500

Fransa'nın ihracattaki payı büyüktür.

1896 yılı istatistiklerine göre Fransa'ya yapılan ihracat rakamları şöyledir :

Yıllar	Frank	Kg.
1896	1.718.000	6.117.400
1897	3.378.200	8.523.000
Artık farkı	1.660.200	2.405.600

Fransız pazarlarının, özellikle Marsilya'nın en çok istediği şunlardır :

Cinsi	Kg.	Frank
Tütün	912.000	1.596.000
Yumurta	350.000	140.000
Kereste (Mobilyalık)	540.000	108.000
Buğday	2.700.000	432.000

Talebi azalan ürünler ise; yulaf, ipek kozası, yağlı tohum ve mısırdır.

Fransız tüccarlar bütün malları özellikle Marsilya limanı üzerinden almaktadırlar.

Aynı sayıda geminin doğrudan doğruya sefer yapmasına ve aynı gemilerin Marsilya ve Havre limanlarına uğramasına rağmen, Havre limanı gerektiği şekilde önem kazanamadı. Bu konudaki birçok girişim başarısızlıkla sonuçlandı.

İthalatta olduğu gibi ihracat alanında da yukarıdaki rakamlardan anlaşılacağı üzere önemli bir gelişme yapmış değiliz. Rakiplerimizin hem miktar hem de tutar olarak kaydettikleri bu durumu göstermektedir.

Herşey bizim lehimize olmasına rağmen, ihracattaki gelişmelerin bizim lehimize olmaması çok şaşırtıcıdır : Messageries ve N. Paquet adlı Fransız şirketlerinin Samsun'a direk sefer yapması, bu ülkedeki bütün tüccarların Fransızca konuşması, yerli halkın milletimize olan sempaticileri gibi önemli avantajlar gereği gibi kullanılamamıştır.

Her yerde olduğu gibi burada da ürünlerimizin taklitleri, hakikileri gibi değerli tutulmaktadır. Ancak burada şunu özellikle belirtmek gerekir ki bu tür ticarî hile fiillerinin suçluları, fazla bilgili olmayan değerli tüccarlar değildir. Onların işi, kendilerine gönderilen malları olduğu gibi satmaktır. Mal hangi milletin (Fransız, Alman veya İngiliz) etiketini taşıyorsa o etiketle satmaktadırlar. Esas suçlu, bu taklit malları çeşitli milletlerin etiketleriyle mütemadiyen buraya gönderen ve Avrupalıların komisyoncusu durumunda olan İstanbul tüccarlarıdır.

Fransız mallarının ne kadar kaliteli olduğunu gösteren delillerden biri Fransız etiketi taşıyan malların iyi ve aranılır olmasıdır.

Vilayet halkının malî durumu, iki yıldır çok düzeldi ve bu yıl iki kat arttı denilebilir. Birkaç sermayedar hariç, varlıklı aile sayısı azdır. Ancak çalıştığı iş dalı ne olursa olsun, halk hayatını kolay kazanabilmektedir.

1896 yılındaki iflâs, tüccarlarımızın önemli bir kısmını sıkıntıya sokmuştur. Zararların önemli bir bölümünü, iş yaptıkları esnafa ödettiler bu tüccarlar yeni yeni kendilerini toparlamaktadırlar.

Fransa'nın, bu bölgede siyasi menfaati olduğu bilinmekte ve görülmektedir. Bölgedeki nüfuzumuzu artırmanın en iyi vasıtası ticaretimizi mümkün olduğu kadar yaymak ve geliştirmektir. Bu gayeye varmanın yolları şu hususlardan ibarettir :

1 — Genç kuşaklara dilimizi öğrenmeleri için bütün kolaylıkları sağlamak,

2 — Bütün Fransız tüccarlarına ticari ilişki kurdukları bu ülkeyi ziyaret etmelerini tavsiye etmek,

3 — Tüccarlar, ilk teşebbüslerinde zarara uğrasalar dahi, bu memleketle olan münasebetlerini kesmemeleri için cesaretlendirmek,

4 — Tüccarlara denizaşırı ülkelerde olduğu gibi bu ülkede sermayelerini tamamen kaybetmeyeceklerini anlatmak,

5 — Bütün bunların gerçekleşebilmesi için ülkede oldukça zengin ve gerçek kaynakların mevcut olduğuna herkesi inandırmak.

Ülkenin her köşesinde bulunan ve biri diğerinden daha güzel olan iş imkânlarını değerlendirmek için zeki bir insan olmak yeterlidir.

Kısaca, aşırı ihtirasa sahip olmayan her zeki insanın, ihtiyatlı davrandığı takdirde, küçük Asya'da çok iyi sonuçlar alacağına inanıyorum.

İşte, geçen yıl Samsun'a ithâl edilen ve Samsun limanından ihraç olunan ticari malların detaylı bir şekilde dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

1897 YILI SAMSUN TİCARET HACMI

A — İthalât

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Çelik	80.000	48.000
Alizarin, nişasta	17.000	13.000
Kibrit	137.000	82.300
Mum, balmumu	27.300	20.400
Kahve	251.700	507.300
Gıda maddesi	130.000	52.000
Pamuk, pamuklu kumaş	974.500	1.601.500
Kalay, kurşun, çinko, maden çeşitleri	95.300	50.000
Demir, demir eşya	1.727.500	353.800
Çeşitli meyve	478.000	144.000
Zeytinyağı	113.000	113.000
Çeşitli kumaş	1.895.500	4.991.800
İnşaat malzemesi	250.000	10.000
Kâğıt	168.400	170.400
Deri, tabaklı deri	108.200	270.000
Petrol	3.200.000	640.000
Çivi	189.000	37.800
Karabiber	7.700	7.700
Kimyevî madde	68.800	96.000
Hırdavat	177.300	100.300
Torba ve ambalaj bezi	500.000	250.000
Sabun	399.500	397.600
Tuz	3.000.000	300.000
Şeker	2.245.500	1.123.000
Tütün	250.000	460.000
Pencere camı ve cam eşya	263.000	102.300
Şarap ve ispirotolu içki	272.500	163.000
Adı açıklanmamış mal	785.600	366.200
1987 yılı Toplamı	17.812.300	12.472.000
1896 » »	13.980.000	8.550.300
Artış farkı	3.832.300	3.921.700

İTHALATIN GERÇEKLEŞTİRİLDİĞİ ÜLKELER VE MALLARIN DÖKÜMÜ

İNGİLTERE

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Pamuk iplik ve bez	270.000	440.000
Kalay, kurşun, çinko, çeşitli maden.	49.000	25.000
Demir ve demir eşya	1.650.000	330.000
Çeşitli kumaşlar	770.000	2.700.000
Çivi	3.000	3.000
Kimyevî maddeler	800	1.500
Hırdavat	3.500	2.400
Torba ve ambalaj bezi	290.000	145.000
Pencere camı ve cam eşya	5.000	6.500
Adı açıklanmamış mallar	264.000	106.000
1897 yılı Toplamı	3.305.300	3.759.400
1896 » »	3.013.700	3.993.400
Artış farkı	291.600	—
Azalış farkı	—	234.000

BELÇİKA

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Kibrit	4.000	2.500
Mum, balmumu	1.500	1.400
Pamuk iplik ve pamuklu	4.500	9.000
Demir ve demir eşya	5.000	1.000
Çivi	154.000	30.800
Pencere camı ve cam eşya	120.000	24.000
Adı açıklanmamış mallar	8.900	5.500
1897 yılı Toplamı	297.900	74.200
1896 » »	284.300	75.700
Artış farkı	13.600	—
Azalış farkı	—	1.500

İ T A L Y A

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Kibrit	2.000	1.200
Kahve	3.700	7.700
Pamuk iplik, pamuklu kumaş	190.000	380.000
Kalay, kurşun, çinko, maden, vs.	6.500	3.500
Kağıt	5.400	5.400
Deri, tabaklı deri	5.200	20.000
Adı açıklanmamış mallar	5.200	2.700
1897 yılı Toplamı	218.000	420.500
1896 » »	33.700	64.100
Artış farkı	184.300	356.400

AVUSTURYA — ALMANYA

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Çelik	80.000	48.000
Alizarin ve nişasta	17.000	13.600
Kibrit	120.000	72.000
Kahve	65.000	133.000
Pamuklu kumaş ve pamuk iplik	180.000	360.000
Demir ve demir eşya	70.000	21.000
Çeşitli kumaşlar	20.500	71.800
Kağıt	50.000	50.000
Çivi	35.000	7.000
Karabiber	4.100	4.100
Kimyevî madde	7.000	8.500
Hırdavat	9.000	13.500
Şeker	2.240.000	1.120.000
Pencere camı ve cam eşya	32.000	16.000
Şarap ve alkollü içkiler	60.000	30.000
Adı açıklanmamış mallar	32.500	16.000
1897 yılı Toplamı	3.022.100	1.984.500
1896 » »	2.446.000	1.530.000
Artış farkı	576.100	454.500

FRANSA

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Mum ve balmumu	7.400	6.000
Kahve	150.000	300.000
Kalay, kurşun, çinko, maden, vs.	18.000	9.000
Demir ve demir eşya	2.500	1.800
Çeşitli kumaş	5.000	20.000
İnşaat malzemesi	250.000	10.000
Kağıt	10.000	12.000
Deri ve tabaklı deri	22.000	88.000
Karabiber	600	600
Kimyevî madde	50.000	75.000
Hırdavat	800	2.400
Sabun	7.500	6.000
Şeker	5.500	3.000
Pencere camı ve cam eşya	6.000	3.800
Şarap ve ispirtolu içki	5.500	5.000
Adı açıklanmamış mallar	29.000	17.000
1897 yılı Toplamı	569.800	560.100
1896 » »	454.500	347.900
Artış farkı	115.300	212.200

YUNANİSTAN

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Çeşitli meyve	3.000	1.000
Zeytinyağı	8.000	8.000
Sabun	2.000	1.600
Şarap ve ispirtolu içki	25.000	13.000
Adı açıklanmamış mallar	6.000	3.000
1897 yılı Toplamı	44.000	26.600
1896 » »	96.000	67.000
Azalış farkı	52.200	40.400

T Ü R K İ Y E

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Kibrit	11.000	6.600
Mum ve balmumu	18.400	13.000
Kahve	33.000	66.600
Gıda maddeleri	130.000	52.000
Pamuk iplik ve pamuklu bez	330.000	412.500
Kalay, kurşun, çinko, maden vs.	14.000	8.500
Çeşitli meyveler	475.000	143.000
Zeytinyağı	105.000	105.000
Çeşitli kumaşlar	1.100.000	2.200.000
Kâğıt	103.000	103.000
Deri ve tabaklı deri	81.000	162.000
Kimyevî maddeler	11.000	11.000
Hırdavat	164.000	82.000
Torba ve ambalaj bezi	210.000	105.000
Sabun	390.000	390.000
Tuz	3.000.000	300.000
Tütün	250.000	460.000
Pencere camı ve cam eşya	100.000	52.000
Şarap ve ispirtolu içki	132.000	65.000
Adı açıklanmamış mallar	430.000	210.000
1897 Yılı Toplamı	7.087.400	4.947.200
1896 » »	5.278.500	1.991.800
Artış farkı	1.808.900	2.995.400

R U S Y A

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Kalay, kurşun, çinko, maden, vs.	7.880	4.000
Petrol	3.200.000	640.000
Şarap ve ispirtolu içkiler	50.000	50.000
İsmi açıklanmamış mallar	10.000	5.500
1897 Yılı Toplamı	3.267.800	669.500
1896 » »	2.373.100	480.300
Artış farkı	894.700	219.200

B — İhracât

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Yulaf	3.150.000	252.000
Buğday	25.437.000	4.069.900
Mobilyalık kereste	2.640.000	328.000
İpek kozası	15.000	116.100
Kenevir	13.000	6.900
Un	18.425.000	2.763.700
Meyve	210.000	100.000
Kitre	25.000	2.500
İpek böceği tohumu	171.000	68.400
Yağlı tohum	1.020.000	255.000
Yün	295.000	295.000
Sebze	704.000	112.600
Mahlep	61.500	59.100
Mısır	9.255.000	647.800
Kumaş	40.000	41.400
Yumurta	395.000	158.000
Afyon	66.000	1.980.000
Arpa	345.000	34.500
Çeşitli deri	343.000	344.000
Tütün	5.407.000	7.837.300
Tiftik	312.500	639.300
Valone	60.000	33.000
Adı açıklanmamış mallar	906.400	349.000
1897 Yılı Toplamı	69.296.400	20.493.500
1896 » »	38.730.500	15.984.000
Artış farkı	30.565.900	4.509.500

Ihracatın Gerçekleştirildiği Ülkeler ve Malların Dökümü

A L M A N Y A

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Yağlı tohum	80.000	20.000
Tütün	563.000	281.500
Adı açıklanmamış mallar	150.000	45.000
1897 Yılı Toplamı	793.000	346.500
1896 » »	749.500	342.500
Artış farkı	43.500	4.000

İ N G İ L T E R E

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Yulaf	1.400.000	112.000
Buğday	7.200.000	1.152.000
Yün	55.000	55.000
Mısır	850.000	59.500
Çeşitli deri	10.000	10.000
Tütün	35.000	35.800
Tiftik	32.000	90.900
1897 Yılı Toplamı	9.732.000	1.530.200
1896 » »	9.478.000	1.064.900
Artış farkı	254.000	465.300

H O L L A N D A

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Tütün	160.000	190.000
1897 Yılı Toplamı	160.000	190.000
1896 » »	238.500	340.000
Azalma farkı	78.500	150.000

AVUSTURYA — MACARİSTAN

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Buğday	125.000	20.000
Mısır	450.000	31.500
Çeşitli deri	35.000	35.000
Tütün	300.000	1.025.000
Adı açıklanmamış mallar	7.400	3.400
1897 Yılı Toplamı	917.400	1.114.900
1896 » »	437.500	1.082.000
Artış farkı	479.900	32.900

M I S I R

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Buğday	150.000	24.000
Mobilya kerestesi	2.100.000	220.000
Un	25.000	3.700
Kenevir	44.000	7.000
Sebze	35.000	35.200
Mahlep	6.855.000	479.800
Tütün	1.150.000	2.300.000
Adı açıklanmamış mallar	70.000	33.500
1897 Yılı Toplamı	10.429.000	3.103.200
1896 » »	4.229.200	2.595.900
Artış farkı	6.199.800	507.300

İ T A L Y A

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
İpek böceği kozası	4.500	35.300
Tütün	45.000	125.000
1897 Yılı Toplamı	49.500	160.300
1896 » »	139.800	190.600
Artış farkı	90.300	30.300

FRANSA

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Yulaf	1.700.000	136.000
Buğday	2.700.000	432.000
Mobilyalık kereste	540.000	108.000
İpek kozası	10.500	80.800
Kenevir	13.000	6.900
Meyve	110.000	55.000
İpek böceği tohumu	65.000	26.000
Yağlı tohum	940.000	235.000
Yün	210.000	210.000
Sebze	550.000	88.000
Yumurta	350.000	140.000
Arpa	30.000	3.000
Çeşitli deriler	188.000	188.000
Tütün	912.000	1.596.000
Adı açıklanmamış mallar	190.000	61.400
1897 Yılı Toplamı	8.523.000	3.378.200
1896 » »	6.117.400	1.718.000
Artış farkı	2.405.600	1.660.200

RUSYA

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Yulaf	50.000	4.000
Buğday	62.000	9.900
İpek böceği tohumu	11.000	4.400
Tütün	55.000	22.700
Adı açıklanmamış mallar	55.000	22.700
1897 Yılı Toplamı	220.000	125.000
1896 » »	273.500	193.500
Artış farkı	53.500	68.500

T Ü R K İ Y E

Malın Cinsi	Miktarı (Kg.)	Tutarı (Frank)
Buğday	15.200.000	2.432.000
Un	18.400.000	2.760.000
Meyve	100.000	45.000
Kitre	25.000	38.000
Yağlı tohum	95.000	38.000
Yün	30.055	30.000
Sebze	110.000	17.600
Mahlep	12.000	11.800
Mısır	1.100.000	77.000
Kumaş	40.000	41.400
Yumurta	45.000	18.000
Afyon	66.000	1.980.000
Arpa	165.000	16.500
Çeşitli deri	110.000	111.000
Tütün	2.200.000	2.200.000
Tiftik	280.500	548.400
Valone	60.000	33.000
Adı açıklanmamış mallar	434.000	183.000
1897 Yılı Toplamı	38.472.500	10.545.200
1896 » »	17.067.100	8.456.600
Artış farkı	21.405.400	2.088.600

1897 YILINDA, SAMSUN LİMANI'NA GİRİŞ VE ÇIKIŞ YAPAN GEMİ VE TONAJLARI

GİRİŞ YAPAN GEMİLER VE BANDIRALARI

Gemilerin Geldiği ve Gittiği Ülkeler	İngiliz		Alman		Avusturya		Danimarka		Fransız		Yunan		İtalyan		Osmanlı		Rus		Gnl. Top.	
	Sayı	Tonaj	Sayı	Tonaj	Sayı	Tonaj	Sayı	Tonaj	Sayı	Tonaj	Sayı	Tonaj	Sayı	Tonaj	Sayı	Tonaj	Sayı	Tonaj	Sayı	Tonaj
Almanya	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
İngiltere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Avusturya	—	—	—	—	53	57.866	—	—	—	—	9	8.777	—	—	—	—	—	—	62	66.643
Belçika	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1.987	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1.987
Fransa	—	—	—	—	—	—	—	—	54	74.451	—	—	—	—	—	—	—	—	54	74.451
Romanya	3	2.948	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2.984
Rusya	—	—	2	2.351	53	57.866	—	—	57	7.690	—	—	14	10.636	—	—	32	34.975	158	183.518
Türkiye	7	9.156	—	—	—	—	—	—	—	—	10	9.262	14	10.636	194	208.298	97	104.149	322	341.501
1897 yılı Top.	10	12.140	2	2.351	106	115.732	—	—	113	154.128	19	18.039	28	21.272	194	208.298	129	139.124	601	671.084
1896 yılı Top.	9	10.336	7	6.708	104	172.740	9	9.833	99	132.594	64	30.628	24	31.080	218	181.892	72	85.314	606	661.125
Artış farkı	1	1.804	—	—	2	—	—	—	14	21.534	—	—	4	—	—	26.406	57	53.810	—	9.959
Azalış farkı	—	—	5	4.357	—	57.008	9	9.833	—	—	45	12.789	—	9.808	24	—	—	—	5	—

ÇIKIŞ YAPAN GEMİLER VE BANDIRALARI

Almanya	—	—	2	2.351	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2.351
İngiltere	8	9.493	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9.493
Avusturya	—	—	—	—	53	57.866	—	—	—	—	9	8.777	—	—	—	—	—	—	62	66.643
Belçika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fransa	—	—	—	—	—	—	—	—	56	76.438	—	—	—	—	—	—	—	—	56	76.438
Romanya	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rusya	2	2.647	—	—	53	57.866	—	—	56	76.438	1	485	14	10.636	—	—	32	34.975	158	183.047
Türkiye	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	8.777	14	10.636	194	208.298	97	104.149	314	331.860
1897 yılı Top.	10	12.140	2	2.351	106	115.732	—	—	112	152.876	19	18.039	28	21.272	194	208.298	129	139.124	600	669.832
1896 yılı Top	9	10.336	7	6.708	104	172.740	9	9.833	99	132.594	64	30.628	24	31.080	218	181.892	72	85.314	606	601.125
Artış	1	1.804	—	—	2	—	—	—	13	20.282	—	—	4	—	—	26.406	57	53.810	—	8.007
Azalma	—	—	5	4.357	—	57.008	9	9.833	—	—	45	12.789	—	9.808	24	—	—	—	6	—